עין משפם

נר מצוה

קלו א מיי פי"ג מהלי גזילה ואבידה הלי

יא סמג עשין עד טוש"ע

ופ"א מהל' פרה אדומה הלכה ז סמג עשין עח

: כלב

קלח ה ו ז ח מיי׳ פי״ג מסל' גזילה ואבידה

הלכה יב סמג עשיו עד טוש"ע ח"מ סי׳ רסו סעיף

יט: קלט טי מיי שם הלי יב

ופקדון הלכה ד סמג שם

טוש"ע ח"מ סי׳ רנב סעיף

כא כב: כנו כב. קבו כ מייי פי"א מהלי גזילה ואבידה הלי יח

סמג עשין עד טוש"ע ח"מ

סי' רעב סעיף ב: קמא ל מיי' שם הלכה יג

וח"ו מהלכות שאלה

ב ג ד מיי' פ"י מהל' רולח הל' ג

א) [לקמן עג. חולין פד:], [ברכות כה. וש"נ], ב) פחחים כו: ומ"שו. ה) פסמים כו. [ע"ם], ד) פי' [בערוך] דבר שמוומן לשטוח עליו כלי כביסה פ"ח גודה ממש ה) שם. ו) שם: פרה פ"ב ט שט, ז) שט. פרט פ צ מ״ד, ז) ברכות יט: סנהדרין יח:, ח) [לקמן לג. סנהדרין סד: ע"ש], ט בס"ח: נסקבין, י) [במדבר יט], ל) [דברים כב], () [שם], מ) [ויקרא כא], () [ועי היטב חוס' לקמן עג. וחוס' חולין פד:], ס) [פ"ב וע"ש היטבו, ע) וע"ם היטבו,

תורה אור השלם 1 וָהַיָּה הַעִיר הַקַּרֹבָה אֵל החלל ולקחו זקני העיר הַהָּוֹא עֶגְלַת בָּקֶר אֲשֶׁ ַ בּיְּצִינִי בְּּצְוּ צְּ לֹא עֻבַּד בָּהּ אֲשֶׁר מְשְׁכָּה בְּעֹל: דררות רע ו

2 לא תִרְאֶה אֶת שׁוֹר אַחיר אוֹ אַת שֵׁיוֹ נַדְּחִים אָוּרִּוּ או אָוֹנ שֵּׁיוּ נְּנְיִוּים וְהִתְעַלַמְתָּ מֵהֶם הָשֵׁב תְשִׁיבֵם לְאָחִירְּ: . דברים כב א

3 אָפֶּס כִּי לֹא יִהְיֶה בְּךְ אָבִיוֹן כִּי בָרַף יְבֶּרֶכְּףְ יְיָ בָּאָרֶץ אֲשֶׁר יִיְ אֱלֹהָיף נֹתֵן לְךְּ נָחֲלָה לְרִשְׁתָּה:

לעזי רש"י ,יתד, [קיביל"א]. יתד,

קיים... הופל"ה והופל"אז. צמר.

מוסף רש"י בתורי. ישכור פועלים וימסור להן שוורים שלו לחרוש והם יכחישו השוורים ויסקבום (לשון חבורה) מערות ובכרמים והמלאכה לא תעלה לכלום שאינן . מוששין לכך (חולין פד:). אלא מהא ליכא למשמע מינה. דודסי מתני׳ לאו כולה דוחא. אלא מתנפי כמו כוכם לדקם, מכנו חדא מנייהו דוקא, או רישא או סיפא, ותנא אידך אטו הסוא ולא ידעינו הי מינייהו יאכלנו עש (פחחים כו:). ערופה, רבקה קופל"א שקושרין ביחל (שם ארבע פרות ביחד (שם בו.). פרות ביחד (שם בו.). ודשה. תבואה עס תכרותיה (שם). אשר לא הכא אסור (שם). שכן עליה עוף. נפרה אדומה קאי, שפרח ונח על גנה, אע"ג דכתיב לא עלה עליה עול, דמשמע עליה אפילו עליה בעלמא, ואי משום דכתיב עול, הא מרבינן ביה שאר עבודות במסכת סוטה (מו.) אפילו הכי בהא עלייה כשרה דלח ניחח ליה, והוח הדין להכניסה לרבקה ודשה (פסחים כו:). עלה עליה זכר פסולה. דניחל ליה והוא הדין למינק ומדוש (שם). אי כתיב עובד. עובד משמע ממילא. עבד משמע בידים, ואע"ג דהאי כתיב, ילפינו מהדדי בגזרה שוה

שורות הכרם עם הבולרים ונותנין שם הענבים לפיכך אם אין הבעלים עליהם יש הפסד גדול שאין דרך הפועלים לחוס על הכרם ועל השוורים ומנהיגים אותן על הגפנים ועל הנטיעות והם מתקלקלין והשוורין נסחביןש ונשברים: מגוד. קביל"ה בלע"ו: נודמנו לו אורחים. קס"ד טעמא משום דמתכבד בהם ואיכא לצורכה ולצרכו: שאני המם דקא קלי לה. בשטיחה זו הוא שורפה ומה היא שריפתה: אי משום עינה. שתשלוט בה עין רע של אורחין: אי משום גנבי. פן יגנבוה האורחים: הכניסה לרבקה. בעגלה ערופה קאי. רבקה קופל״ה בלע״ז שמדבקים שלש בהמות או ארבעה בלואריהן זו אלל זו ודשים הדישה: כשירה. הואיל ולא נתכוון שתדוש: ואם בשביל שתינק ותידוש. שהיתה אמה דשה והכנים את הבת לשם שתינק ואף נתכוין שתדוש פסולה: הה לה דמיה. תירולה היה: שכן עליה עוף. בפרה חדומה קחי: עלה עליה זכר פסולה. שנאמרי אשר לא עלה עליה עול וחניא עול אין לי אלא עול כו' במסכת סוטה (דף מו.). והאי הכניסה לרבקה ודשה דלא ניחא ליה בה דמיא לשכן עליה עוף: משחמש בהן בחמין. וכ״ש בלוכן: אבל לא ע"י האור. לא יתן הכלי על האור: מגריפות. ודיל"ש עשויין לגרוף הכירות או להפריש תאנים המדובקים: שמפחיתן. פוגמן: מחי עבידתיה גביה. מה לו להשתמש בו יבא בעליו וישתמש בו: והתעלמת מהם. וללמדך בא שמותר להתעלם: ופעמים שחי חתה מתעלם. דכתיבי לא תוכל להתעלם: והיא בבית הקברות. האבידה בבית הקברות: ואינה לפי כבודו. שישיבנה: או שהיה

סבתורי דנפיש פסידייהו: שומחה לצורכה שבתורי אבל לא לכבודו וכו': איבעיא להו לצורכו ולצורכה מאי ת"ש שומחה לצורכה לצורכה אין אהא לצורכו ולצורכה לא אימא סיפא אבל לא לכבודו לכבודו הוא דלא הא לצורכה ולצורכו שפיר דמי יאלא מהא ליכָא למשמע מינה ת"ש יּלא ישמחנה לא על גבי ממה ולא על גבי ימגוד לצרכו אבל ישמחנה על גבי ממה ועל גבי מגוד לצרכה נזרמנו לו אורחים לא ישמחנה לא על גבי ממה ולא על גבי מגוד בין לצורכו בין לצורכה שאני התם דמקלא קלי לה אי משום עינא אי משום גנבי תא שמע סברכניםה לרבקה ודשה כשירה בשביל שתינק ותדוש פסולה והא הכא דלצורכו ולצורכה הוא וקתני פסולה שאני התם דאמר קרא יאשר לא עובד בה מ"מ אי הכי אפילו רישא נמי הא לא דמיא אלא להָא ידתנן ישכן עליה עוף כשירה עלה עליה זכר פסולה מאי מעמא כדרב פפא דאמר רב פפא אי כתיב עובד וקרינן עובד הוה אמינא אפילו ממילא ואי כתיב עבד וקרינן עבד הוה אמינא עד דעבד בה איהו השתא דכתיב עבד וקרינן עובד בעינן עובד דומיא דעבד ימה עבד דניחא ליה אף עובד דניחא ליה: כלי כפף וכלי נחושת משתמש בהן וכו': ת"ר המוצא כלי עץ משתמש בהן בשביל שלא ירקבו יכלי נחושת משתמש בהן בחמין אבל לא על ידי האור מפני שמשחיקן יכלי כסף משתמש בהן בצוגן אבל לא בחמין מפני שמשחירן המגריפות וקרדומות משתמש בהן ברך אבל לא בקשה מפני שמפחיתן בטל ממלחכה שלו. שיבטל בהשבתה כלי זהב וכלי זכוכית לא יגע בהן עד מרובה על דמי האבידה: האי עשה. השב תשיבס 0. ואע"ג דלא שיבא אליהו "כדרך שאמרו באבידה כך מעשה נמי איכא אין לא מעשה אמרו בפקדון פקדון מאי עבידתיה גביה מועיל לדחות לא תעשה אלא אמר רב אדא בר חמא אמר רב ששת עשה הוא דקא דחי ליה כדאמרינן יבפקדון שהלכו בעליהן למדינת הים: ביבמות (דף כה.): לה תעשה ועשה. מצא שק או קופה [וכל דבר] שאין דרכו לנפש לא יטמא קדושים יהיו ש: ליטול הרי זה לא ישול: מנהני מילי "דת"ר 63

אף חרישת הכרמים ובלירתם מנהיגים כלי המחרישה בעגלה בין

יוהתעלמת פעמים שאתה מתעלם ופעמים שאי אתה מתעלם הא כיצד יהיה כהן והיא בבית הקברות לאו שהיה זקן ואינה לפי כבודו יאו שהיתה מלאכה שלו מרובה משל חבירו לכך נאמר והתעלמת מהם למאי איצמריך קרא אילימא לכהן והיא בבית הקברות פשימא האי עשה והאי לא תעשה ועשה יולא אתי עשה והחי את לא תעשה ועשה ותו לא דחינן איסורא מקמי ממונא אלא לשלו מרובה משל חבירו מדרב יהודה אמר רב נפקא ידאמר רב יהודה אמר רב נאפס כי

24

הא דתנן (פרה פ"ב מ"א) פרה מעוברת ר"ח מכשיר וקשה וכי ליח ליה עלה עליה זכר פסולה ולחאי דפרישית אחי שפיר אי נחי סבר כר"י דאמר דוקא העלה עליה זכר אבל עלה מאיליו כשירה וה"ר יצחק מסימפון פירש דלא פליגי בפרה עצמה אלא בבחה וטעמא דרבנן דפסולה כדדרשינן בספרי ויקחו אליך פרה בעינן שתהא בשעת לקיחה פרה ור"א לית ליה ההיא דרשה וה"ה דמלו פליגי בלקחו פרה קטנה וא"ת העושה

מלאכה בפרת חטאת דאמר בפ׳ הכונס (ב״ק דף נו. ושם) דחייב בדיני שמים אמאי מיפסלא הא ודאי לא ניחא להו לבעלים וי״ל כגון שהיה שותף אי נמי לא בעינן ניחותא דבעלים רק ניחותא דעושה מלאכה וא"ת בפרק אין מעמידין (ע"ז דף כג:) דפוסל ר"א פרה הניקחת מן הנכרים דחייש לרביעה ודייק ש"מ קדשי מזבח היא דאי קדשי בדק הבית היא אמאי פסולה משום רביעה לימא דפסולה משום עול וי"ל דמשמע ליה דלאו מטעם עול פוסל דקתני בסיפא וכן היה ר"א פוסל בשאר קרבנות לכך קאמר דקדשי מזבח היא דממעטינן נרבע מקרא דמן הבהמה: נוע"ע מוס׳ ע"ז כג: ד"ה ש"מן: הא אין עשה דוחה לא תעשה ועשה. וא"מ דבפ"ב דיבמות (דף כא.) ובפ׳ כ"ג (סנהדרין דף יט.) לא חשיב אלמנה לכהן גדול אלא לא תעשה גרידא ואמאי והא איכא עשה דקדושים יהיו וי"ל דלא קאי עשה דקדושים יהיו אלא אמאי דכתיב בההיא פרשה וא"ת והא כי אמרינן דאין עשה דוחה את לא תעשה ועשה

דנפיש פסידייהו. שרוב עבודת קרקעות שלהן בשוורים היתה בתוךר דנפיש פסידייהו. ר״ח גרס בתוורי פירוש פועלים שמוליכים השוורים לחרישה ואין מעמיקין המחרישה שלשה טפחים ואין הזרע נקלט היטבי:

לצורבו ולצורבה מאי. דוקא נשיטוח כסות מבעיא ליה וכל דדמי ליה דשמא יניחנה שטוחה יותר מכדי לורכה עד שיתקלקל אבל בספר אמרינן דקורא בהן אף ע"ג דצורכו הוא כמו צורכה ולא גזרינן דליכא למיחש למידי כיון שקבעו לו זמן אחד לשלשים יום או אחד לי"ב חדש ולא ילמוד בו בתחלה גם לא יקרא וישנה וכלי נחשת דתניא להמן דמשתמש אפי׳ בחמין וכלי כסף בלונן אפי׳ ללורכו מותר כיון שעל ידי אותו תשמיש אינו יכול לבא לידי קלקול ותדע דאי דוקא לצורך הכלי מאי פריך פקדון מאי עבידתיה גביה כיון שהוח שומר יש לו לעיין שלא יתקלקל אע"פ שהבעלים אינם

ולכך פריך אלמא לצורכו ולצורכה

חשיב כמו לורכו ואסור ומשני דהתם

דאורייתא פסולה כמו בא עלי׳ זכר

דפסולה מדרב פפא וא"ת ואמאי

מייתי ההיא דשכן עליה עוף ואי

משום דרב פפא אמר למלתיה עלה

אמאי לא אמר אהך דהכניסה לרבק׳

וי"ל משום דברייתא היא אבל הך

דשכן עליה עוף היא ממנימין: אך עובר דניחא ליה. וא״ת ובפרה

ליה דבשלמה למחן דיליף (סומה

לף מו.) עבודות בפרה מג"ם דעול

עול ניחא אלא למאן דלית ליה ג"ש

ומשכח עבודות בפרה גופיה מנלן

דבעינן דניחא ליה וי"ל דכיון דשוין

בפסול עול ועבודות גם לענין דניחא

ליה יש להשוותו וא״ת ועלה עליה

זכר אמאי פסולה הא ודאי לא ניחא

ליה להפסיל פרה שדמיה יקרים

בשביל דבר מועט וי"ל דחם היתה

כשירה הוה ניחא ליה ולכך אין

להכשיר וא"ת הכניסה לרבקה ודשה

אמאי כשירה מאי שנא מעלה עליה

זכר דפסולה וי"ל דהתם לא ניחא

ליה בדישתה שאינו מרויח כ"כ דבלאו

הכי נדושת התבוחה וח"ת חי לח

ידע בשעת עליית הזכר אמאי פסולה

מאי שנא מהכשר דאמרינן לעיל

(דף כב.) נגבו אינן בכי יותן ואם

נאמר דלא מיפסלא אלא כשידע

בשעת עלייתו ה"ש ואתי נמי שפיר

אדומה מנלן דבעינן דניחא

מ"מ סי רסג סעיף א: אומרים לו להשתמש: קמב מ מיי שם פי״נ הכניםה לרבקה ודשה. נמוספת׳ הלכה א סמג שם טוש"ע ח"מ סי (דפרה) מני לה גבי פרה אדומה: בשביל שתינק סעיף יא: קבוג ג מיי׳ פי״א שם הלכה יח ופ״ז ותדוש פסולה. ונסיפה (דתוספתה)ש מהלכות נזירות הל' טו: התני לצורכו פסולה לצורכה כשירה

רבינו חננאל שלא הוחמו כל צרכן כי

קשין הן לגוף מאד והוא שהוחמו בכלי מתכות. ויש . הלוחשיז ושאר שמעתתא דר׳ יוחנן פירשנום בפ׳ כיסוי הדם. ושוטחה כיסוי הדם. ושוטחה לצורכה אבל לא לכבודו מיבעיא לן לצרכה ולצרכו מאי ת"ש שוטחה לצרכו וכר׳ ת״ש לא ישטחנה לא מגוד לצרכו ולא איפשיטה. פי׳ לרבקה לפטמה מלשון עגלי מרבק. ת״ש הכניס לעגלה לרבקה ובהליכתה דשה ברגליה בתבואה שבגורן כשירה בשביל משדי אמו ותדוש פסולה ופשוטה היא. ת"ש מהא דתנן במסכת פרה שכן עליה עוף כשירה עלה ולצרכה היא והתני פסולה. ודחי רב פפא ואמר כל מלתא דניחא ליה אע"ג שלא עשאה בידים מעשיו וקרינן עובד: מצא כלי חרש וכלי נחשת משתמש הווש וכלי נחשונ משונמש בהן לצרכן אבל לא לשחקן מצא כלי עץ .. משתמש בהז שלא ירקבו כלי נחשת משתמש בהן בחמין אבל לא על ידי האור. כלי כסף משתמש מפני שמשחירן. מגרפות וקרדומות משתמש בהז יקר אבל לא בקשה מפני שמפחיתן כלי זהב וכלי זכוכית לא יגע בהן עד . שיבא אליהו כדרך שאמרו באבידה כך אמרו בפיקדון שהלכו בעליו למדינת הים. מצא שק או קופה שאין דרכו ליטול הרי זה לא יטול אלא אם רוצה לא יטול אלא אם דובה לעשות לפנים משורת הדין כר׳ ישמעאל. פי׳ פתכא דאופי חבילה של מיתפח יגע והניח משאו לארץ כדי ליפוש. לא חרבה ירושלם אלא מפני שהעמידו דבריהם על דין

. תורה ולא עשו לפנים משורת הדיז. ת״ר והתעלמת פעמים שאתה מתעלם כיצד זמז ואינה לפי כבודו אבל כהז והיא בבית הנורות א כטו לבט ביטוחות והן , דו הוהנכתות בכלום שהוה מהצכב בין קון אמרים בבורו אם בדר. הקברות לא צריכא מאי טנמא דהא כהן מודחר בטומאה עשה ולא תעשה עשה שנאמר וקדשתו קדשים יהיו לאלהיהם לא תעשה שנאמר לנפש לא יטמא בעמיו והשבת אבידה עשה היא שנאמר השב תשיבם לאחיי ולא אתי עשה ודחי את לא תעשה ועשה ותוב לא דחינז איסורא מקמי ממונא.

ה״מ

היה כהן. שסיה מולא אבדה כהו והיא. האבדה בבית הקברות. או שהיה זקז ואינה לפי כבודו. שאם היתה שלו לא היה מחזיר (שנחדריו יח: אין האדרה השונה אפי בכדוד להשיפה וברכות יש:, או השדיתה מלאבה שלו מרובה משל חבירו. של מול מנאכמו לרדוף אחריה יתרים על דמי האבדה ולא ירצוה בעלים להשיב לו יותר ממה שמשיב להם ונמצא הוא מפסיד (שש) כגון נוקב מרגליות שאם ילד ויחזירנה יפסיד בבטלותו יותר מדמיה (סנהדריו יח:).